

Galaxis minden költő

Beszélgetés Tóth Erzsébettel

Tóth Erzsébet József Attila-díjas, babékoszorús költő, de korábban irodalmi hetilapok – az Élet és Irodalom, valamint a Nagyítás – szerkesztője is volt. Ezenkívül tárcákat írt és ír napi- és hetilapoknak, *Kőrözsa betonszív* című versdrámáját pedig a debreceni Csokonai Színház mutatta be. A Magyar Művészeti Akadémia tagja, s visszatérő zsűritagja a lakiteleki dokumentumfilm-szemlének is. Tíz vers- és tárcakötete jelent meg, 2011-es gyűjteményes verseskötetének címe: *Aliz már nem lakik itt. Azóta Kőrözsa* címmel adta közre újabb lírakötetét, *Hidegbéke* címmel pedig frissebb publicisztikáit. Kelemen Lajos monografikus könyvesszét írt a költészetéről.

– *Verseiden – hol rejtetten, hol nyilvánvalóan – mindegyre átszűrkedik a gyerekkori élményvilág. Mennyire meghatározó számodra az életindulás? Édesanyád Barnucz Erzsébet festőművész – determinált-e a pályádon az a tény, hogy művészcsaládba születtél?*

– Az emberrel ötéves koráig minden megtörténik, ami a későbbi életét befolyásolja, mondják a tudósok. Én ezt úgy értem, hogy kialakulhatnak a személyiség főbb elemei. Nem vertek, inkább simogattak, úgy emlékszem. Közben alapvetően szigorúak voltak velem a szüleim, komoly elvárásaik voltak velem szemben. Többfelé ágazhat ez a kérdés; a legalapvetőbbel kezdem: egy kis falusias tájon a Nyírségben, később Nyíregyházán, ahol a nagyszüleim éltek, kaphattam azt az élményanyagot, ami a verseimben jelentkezik. A természet, a föld és a növények, az állatok közelsége reggeltől estig – csak estére mentünk be aludni. Dolgoztunk is a földeken, amikor már tudtunk segíteni nagyapáméknak, de ez szinte játék volt nekünk. Mindkét ági nagyszüleim föld nélküli mezőgazdasági munkások, napszámosok, a „puszták népei” voltak: a negyvenötös földosztáskor jutottak

földhöz, így én már egy igazi földi édenkertbe kerültem. Különleges unokák voltunk, hiszen csak a szünidőre mentünk haza, egyébként második koromtól már Budapesten éltünk. Édesapám kitanulta az asztalos szakmát, anyukám ott-hon volt velünk, később ment el dolgozni hivatalba, amikor mi már felnőtünk, közben középiskolát végeztek esti tagozaton. Nem voltak tehát a szó hagyományos értelmében értelmiségiek, viszont annyit tudtak, hogy nekünk tanulnunk kell a húgossal. Mindketten egyetemet végeztünk később. Ezt azért mesélem ilyen hosszan, hogy lásd: a művészetnek semmilyen jele nem mutatkozott a családban, kékezi munkások voltak a felmenőim. A tehetség, a készség minden emberben ott szunnyad, akár zenei, festői vagy költői tehetségre gondolunk – sajnos, az emberek többsége élete végéig nem ébred ennek a tudatára. Édesanyám például már ötvenéves is elmúlt, amikor festeni kezdett, de olyan elementáris tehetséggel, hogy azóta is az ő festményei a szobám díszei. Nem elfogultság: jó azokra a képekre nézni; akkor is, ha tüzet fest, akkor is, ha családi drámát vagy tájképet. A debreceni bemutatómon is az ő

képei szerepeltek. Hogy miért ilyen későn? – ezt kérdezte tőle Pápan, első önálló kiállításán is a riporter. Ő meg azt válaszolta: „Előbb nem volt időm a festészetre: fel kellett nevelnem a gyerekeimet.” Sokszor kerül szembe azzal az ostoba megkülönböztetéssel, hogy – úgymond – nem tanult festő. Szerintem ez nem látszik a képein; ahogy például a költészetet sem lehet tanítani.

– *Ki „fertőzött meg” az irodalommal? Melyek voltak az első emlékezetes olvasmányélményeid; voltak-e olyan tanáregyéniségek, akik elementárisan hatottak rád?*

– Elsősorban a szüleimnek köszönhetem, hogy gyerekkoromtól újságok – Film Színház Muzsika, Nők Lapja – kerülhettek a kezembe. Még a Népszabadság is ott volt minden vasárnap az egyetlen szobában, amiben laktunk. Ezt az újságot apám nem azért vette, hogy „agyoncsapjon vele egy legyet” – ahogy Dobai Péter írja egyik versében –, hanem például Váci Mihály kisprózáit kereste a lapban; ő volt a kedvenc költője. És az említett lapokban volt már Csoóri Sándor-, Pilinszky János-, Nagy László-vers is. Aki fogékony volt rá, arra ragadhatott az irodalom, ellentétben a mai világgal, ahol egyetlen napilap-

ban sincsen vers. Bár lassan napilap sem lesz, a nyomtatott sajtó utolsó pillanataiban élünk: a történelemben húsz-harminc év egy pillanat. Elmondok még valamit. Én nemcsak írástudó lettem, hanem jó esetben egy-két versemet taníthatják majd a jövő nemzedékeinek az iskolában. Nagyon jó esetben. Nagymamám még olvasni sem tudott, sokszor akartam megtanítani, főleg, amikor a verseimet olvastam fel neki, és olyan áhítattal hallgatta – de soha nem volt rá ideje. És most azt tapasztalom, hogy az unokaöcsém nem olvas. Nem köti le, unja. És más a közeg: az internet nem hagyja olvasni, nem is ad neki lehetőséget, hogy az olvasásra igénye legyen. Az igazi, elmélyült olvasásra. Oly korban élünk, hogy „a nagymamám még nem olvasott, az unokám már nem olvas”. Az egyik legnagyobb átmenet a civilizáció történetében. Tehát otthon könyvek nemigen voltak, csak a Kádár-kor „ajánlott” irodalma, de az iskolában megtudtuk a húgommal, hogy könyvtár is létezik a világon. Így aztán irgalmatlan mennyiségű könyvet elolvastunk nyaranta, meg iskola mellett is; mondhatom, hogy az iskola mellett művelődtem, és olvastam órán a pad alá tett könyveket. Ezek a könyvek Mark Twaintől Dosztojevszkijig terjedtek, és felsorolni sem tudnám: valahogy ráérezünk a jó irodalomra. Ebben biztosan az iskola is segített, bár én a tanárimat főleg a könyvek lapjairól ismertem meg.

– Miként emlékszel vissza költői debütálásodra? *Első köteted, a Kormos István-féle Kosmosz-sorozatban megjelenő, Egy végtelen vers közepe című versgyűjtemé-*

nyed markáns hangot mutatott fel egy viszonylag langy közegben. Ugyanazt a végtelen verset írod ma is?

– Ugyanazt írom, persze. Azóta is csodálkozom, milyen jól eltaláltam a címet, bár valójában egy közhely. Én végtelen verset élek: néha

Szüleim (1950)

leírom a sorait, néha nem. Persze sokat kell dolgozni a sorokon; az már az én mesterségem. Nagyon szeretek verset írni, úgy érzem, ha képes vagyok írni, nem hiába születtem. Ez azért jó érzés, mert ha éppen nem írok, vagy csak „papír nélkül írok”, akkor is megvan a reményem, hogy a következő pillanatban eszembe jut valami. Ez örökös harc az író életében. A rettegés: meddig tart a kegyelem? Vagyis az írni tudás kegyelme. Nagyon bizonytalan, félnék gyerek voltam, semmiben nem tűntem ki; talán kimondatlanul is ösztönzött valami, hogy valamit csak tudnom kell nekem is. Bizonyára valamelyik olvasmányélményem ösztönzött az első verseim írására. Húgom ismer-

te az egyetemről Nagy Gáspárt, és így egyszer odaadtam neki pár oldalt. Az ő tanácsára és biztatására már nagyobb bátorságom lett. Nagyon hamar megismertem Csoóri Sándort is, és Kormos Istvánt. Utóbbi egyszerűen azt mondta: kiadja a kötetemet, ha összeállítom. Mindezt tényleg pár oldal vers után mondta. Közben kaptam Ágh Pistától olyan levelet, hogy „Kedves Tóth Erzsébet! Versei nem érik el az általunk ítélt színvonalat...” De több volt a sikerélmény. Éppen most került a kezembe Nagy László levele, amiben elfogadja közlésre a *József Attila a Mama sírjánál* című versem. Sajnos, amikor Kelemen Lajos monográfiája készült rólam, még nem találtam meg ezt a levelet, pedig nagyon büszke vagyok rá. Nagyon kedvezően fogadtak a kritikusok is és a pályatársaim is. A kezdők is, a velem együtt indulók. Például Szervác Józsi, aki igazán szigorú volt a költőkkel. Neki „Böske” voltam, és látni lehetett, hogy szereti, elfogadja az írásaimat. Sokan voltunk induló költők akkor – gondolom, nem többen, mint a maiak, de soknak tűntünk. A *Madárúton* antológiában negyvenöt fiatal költőt repített föl a korszak langy kultúrpolitikája. És itt jön be megint Kelemen Lajos monográfiája, amit rólam írt, és azt a címet adta neki: *Szállsz te már magad*. Nagyon jó cím, mert utal az indulásra, a „rajban” repülésre és a magányra is. Végül mindenki egyedül marad. Ha tetszik: magára. A költészetben muszáj, alapkövetelmény, hogy egyedül legyél: azt írd, amit senki más nem ír meg helyetted. Ne utánozz, és téged se utánozzanak. Mondta is valaki,

hogyan engem nem lehet utánozni, még parodizálni se nagyon, mert annyira a személyiségem határozza meg a versemet, nem a költői módszerek. A módszereim szinte versről versre változnak, mégis valami alaptónus összetartja őket.

– Sokan Nagy László örököséiként könyveltek el: „mutatis mutandis” egy változatlan formában folytathatatlannak látszó líra folytatását remélték tőled. Hogyan tekintesz vissza ezekre a várakozásokra: volt alapjuk, vagy félreértették költői szándékaidat?

– Ha volt alapjuk, akkor nagyon büszke vagyok rá. Csupán az „erkölcsi” tartalom jelenlétére vonatkozhatott ez az elvárás, mert mint minden nagy költészet, így Nagy Lászlóé is folytathatatlan. Mégis örökös vágya és igénye az irodalmároknak, hogy valahová besorolják az embert. Nekik ez segítség: a tudomány egyik alapja a rendszerezés. Nekem nem kell választanom, mondjuk, Csoóri Sándor és Marsall László között. Miért kellene? Külön világmindenség, galaxis minden költő. És átjárást csak a magyar nyelv jelent olykor köztük. Nagyon nagy költészet a magyar, a mai napig, pedig mára csak pár száz példány fogy el még Juhász Ferenc kötetéből is. De lehet, hogy csak pár tíz? Nem merem soha megkérdezni az eladott példányaimat; de mindegy is. Azt hiszem, már akkor is írnék, ha egy példányt sem adnának el belőle. Éppen most olvasom Tarján Tamás kimerítő elemzését utolsó három kötetemről és a monográfáról az Alföldben. Talán ő az első (Kelemen Lajoson kívül, aki inkább a külföldi irodalmi hatásokat elemzi), aki utánanéző, kimutatja a sokszor nem is olyan rejtett hatásokat, amelyek a kortárs irodalom-

ból értek, és amelyekkel gazdagon élek is. Olyan nevek kerülnek említésre, mint Borbély Szilárd, Visky András, Tolnai Ottó és leginkább Örkény István. Persze, hogy is ne hatnának rám az olvasmányaim? Esetleg úgy is, hogy nem tudok róla. Természetes, hogy

Egy kis szigorúság

soraink, a kortárs irodalom sorai, módszerei át- meg átszövik műveinket. Szeretem ezt a mélységesen sokszínű, inspiráló irodalmat.

– A József Attila Kör tisztségviselőjeként megmerítkeztl a Kádárkori közélet bugyraiban. Mintha később ráfizettél volna erre az aktivitásra. Megbántad valaha, hogy nem tettél lakatot a szádra – például az elhíresült szentendrei beszéded idején?

– Azonnal beválasztottak a József Attila Kör vezetőségébe; ott az évek során olyan emberekkel ismerkedtem meg, mint Lezsák Sándor, Temesi Ferenc, Szilágyi Ákos, Tamás Gáspár Miklós, Elek István, Zalán Tibor, Zelei Miklós, Csajka Gábor Cyprián. Ha ezt a névsort olvasod, nem tartod túlzásnak, amit gyakran mondok: hogy többek között ott készülődött a rendszerváltás. Mert ha például

október 23-án meg akartuk hallgatni Illyéstől az *Egy mondat a zsarnokságról* című nagy költeményét az Írószövetségben, ahhoz bizony bátorság kellett 1979-ben. Csak tíz év múlva, 1989-ben hangozhatott el ez a vers hivatalosan is; mi tíz évvel megelőztük a kort. A mai fiatalok ezt nem értik, ezért újra és újra el kell mondani. Hogy a hatalom kénye-kedvére volt bízva, kit visznek el egy ilyen kihágásért és kit nem. Persze hogy természetes volt az őszinteség igénye részemről. A szentendrei beszédben mindössze annyi tabudöntés volt, hogy nyilvános tanácskozáson, fórumon beszéltem Kádár János 1956-os szerepéről. Ma már ki lehet mondani: Kádár gyilkos volt. Elsősorban Nagy Imre gyilkosa, de átvitt értelemben sokaké. Ez a tett kéretlen reklámot jelentett nekem, és sajnos, a József Attila Körnek is. Mert ezt már nem lehetett szó nélkül és retorzió nélkül túrni. Felfüggesztették a kör működését egy kis időre, de aztán újra engedték. Ha valakit érdekel, micsoda világ volt akkor, milyen stupid és gyengélkedő volt akkor már a hatalom, és milyen tónusban folyt a párbeszéd, olvassa el a jegyzőkönyvet. Megvan az Írószövetség könyvtárában. Én, amikor harminc év múlva elolvastam, nem hittem el, hogy ez velünk történt: olyan beszédképtelen, hazug világot kényszerített ránk a diktatúra. Nem fizettem rá egyébként később sem. Kardos György, a Magvető nagyhatalmú igazgatója, előéletében kemény ávos, azt mondta a *Gyertyaszentelő* kötetem kiadásakor: „Ki fogjuk adni a könyvét. Nem fogunk mártírt csinálni magából.” Nem magamtól mentem, ő hívott.

– *Hogyan látod manapság azt a költőgenerációt, amiben szárnyra*

kaptál? Utólag egyfajta népfrontosságot képzél az ember mögéje: annyifélek voltak, annyifelé sodródtatok...

– Akkor minden és mindenki népfrontos volt, aki meg akart jeleni. Mi meg mintha a zsigereinkben éreztük volna, hogy nemsokára vége ennek az egésznek: igenis írni és megjelenni akartunk. Mint minden generáció, sokféle voltunk költőileg, de a kor, ami nevelt és kínzott és szép napokat is szerzett, ugyanaz volt. Ennyiben hasonlítotunk tehát. Nem is lehet másképp. A generáció összhangulatát egyébként Bereményi Géza írta le és Cseh Tamás énekelte. Ahogy mi is Cseh Tamást hallgattunk, és Okudzsavát, Viszockijt, széki lassút, ilyeneket. Sokan élve maradtunk, sokan meghaltak közülünk. Szervác József, Nagy Gáspár, Sziveri János, Csajka Gábor Cyprián, Banos János, Vaderna József, Mózsi Ferenc, Hideg Antal, Endrődi Szabó Ernő... sorolhatnám. Akik élve maradtak, letettek valamit az irodalom asztalára. Zalán Tibor, Gécz János, Parti Nagy Lajos, Csordás Gábor – ők mind a mai irodalom meghatározó alakjai. Csak kiragadom a neveket igazságtalanul. A *Madárúton* negyvenöt költőjéből tíz biztosan megmaradt, és ma is ír.

– *Lakitelek több ízben is fontos szerepet játszott a pályádon és az életedben: Illyés Gyula, 1979-es találkozó, Lezsák Sándor, sátorverés. Melyek a legemlékezetesebb momentumok, s mi maradt meg mára e kapcsolatból?*

– Lassan úgy vagyok már a lakiteleki történetekkel, mint az öreg veterán. Mindenki a háborúról kérdezi, és ő mondja is, mintha beledobnának egy tantuszt, automatikusan. Annyit meséltem erről, és persze soha nem eleget, hiszen

nekünk az volt az origó, az alap. A társadalmi elkötelezettséget is ott szívtuk magunkba, Lezsák udvarán. Persze ez sem volt mindenkinél egyformán így: később, pár év múlva sokan lerázták magukról, mint kutya a vizet, amikor már nem volt szerencsés arra hivatkozni. Ami fiatalon történik az emberrel, mindig jobban megmarad. Azt a hangulatot, ahogy Illyést vártuk és hallgattuk, tudván, hogy ott ülnek mellettünk a besúgók, nem lehet elfelejteni. A lázadást sem tudjuk letörölni az arcunkról. Legfeljebb most szégyenkezhetünk azon, ami azóta történt. „Miért hagytuk, hogy így legyen?” Mert az nyilvánvaló, hogy legrosszabb álmainkban sem gondoltuk, hogy húsz-huszonöt év múlva ilyen gyűlölettel teli közbeszéd vesz majd körül, és ekkora lesz a szakadék a társadalom rétegei között. Az emberi kapcsolatok vagy teljesen megszakadtak – itt nem akarok neveket mondani –, vagy erősebbre szövődtek. Lakitelekre azóta is járok, mindig örömmel megyek a lakiteleki filmszemlére, zsűritag vagyok már vagy nyolc éve. Jó kis társaság: Sára Sándor, Bíró Zoltán, Bakos Pista, Agócs Sándor és a többiek. Filmesek Kassáról, Szabadkáról. Olykor pár percet beszélgethetek Lezsákkal – az ő szeme nem változott. Sajnos, nincs annyi Lezsák, amennyi kellene.

– *Másutt is jól tudod érezni magad?*

– Van egy másik régi csapat is, a veránkai író tábor: ezt a Forrás társasága szervezi évente a gyönyörű dunai szigeten, Veránkán. Ott Füzi Laci, Dobozi Eszter, Alföldy Jenő, Buda Ferenc, Pintér Lajos, Gion Nándor, Gálfalvi Gyurka, Fekete Vincéék, Elek

Tibor, Pécsi Györgyi társaságában töltünk négy-öt napot, beszélgetünk, a fiúk halat fognak, én napozok, Bahget Iskander fényképez. Sajnos, ott láttam utoljára Gion Nándort. Vele megismerkedni életem nagy élménye volt. Talán még lesz Veránka is, mert tavaly már nem sikerült megszervezni.

– *Volt jónéhány év, amikor „kivonultál” az irodalomból: zöldeges, pultos voltál. Önkéntes vagy kényszerű száműzetés volt mindez?*

– Önkéntes, kényszerű munkavállalás volt, semmiképpen nem száműzetés. Aki akart, megtalált. Kiss Anna, Zalán Tibor, Szikszai Károly, Csajka Gábor Cyprián. Ők tudták, hol vagyok. Eljöttem persze az irodalmi életből; sajnos, az irodalomból is. Fiatal voltam, érzékeny; akkor úgy gondoltam, a sebek egy életre szólnak. Jobban fáj minden. A szerelmi csalódás, a rosszindulat, az irigység: azt hittem, nem élem túl, ha tovább élek úgy, mint addig. Sok volt a pörgés, hosszúra nyúltak az éjszakák. Szükségem volt a menekülésre.

– *Van-e manapság csoporttudatod? Vannak-e olyan lírikusok, akikre mestereidként tekintesz?*

– Sokkal több költőt ismerek és szeretek, mint fiatalon – ez természetes. A fiatalság könnyen ki mondja: ki a költő, kire esküszik. Még olyat is lehet mondani fiatalon, hogy Adyt nem szeretem. A fiatalság nemcsak lázadó, hanem tudatlan is. Nem tudok mást mondani. Legnagyobb örömöm és szerencsém, hogy a magyar nyelv csodája megadatott nekem. Olyan költészet, ami sehol másutt nincs; illetve ha van is, nem tudhatunk róla, mert a fordítás nagyon keveset adhat vissza. És különösképpen ma már sokkal jobban érdekel a más nyelven írott költészet, mint a

magyar. A Nagyvilágot mindig elolvasom. Meguntam volna a magyarokat? Még az is lehet. De este, elalvás előtt San Diegóban Márai is mindig Arany Jánost olvasott. Hogy ne kerüljem ki a kérdést: József Attila és Csoóri Sándor hatása egy életre szól; most már látszik. Nem mesterek ők, hanem olyan emberek, akik alakították a személyiségemet...

– *Érett költészeted különleges állomása a Kőrözsa kötet. Mi inspirált e rendhagyó kísérletre?*

– Azt hiszem, régóta érlelődött bennem egy nagyobb forma igénye, és megvoltak hozzá a késztetésem. De a konkrét inspirációt egy fotó adta: egy fiatal fiú állt egy cellában, a napfény csak alig ért be. Háttal állt, és valahogy a bezártság, a kilátástalanság mint a fiatalság ellentéte csapott meg. Elszorult a szívem. Ebből az alapérzésből kezdtem írni, de rájöttem, hogy a férfialkatot (személyiséget, tudatot) nem tudom úgy ábrázolni, nem ismerhetem annyira, mint a nőit. Különleges forma lett: úgy alakult, ahogy írtam. Kezdetben semmit nem tudtam: mi lesz a sorsa a két szereplőnek, hogyan fognak beszélni? A kezem alatt formálódtak. Átéltém azt, amit a regényírók: a kezemben volt a sorsuk. De ahogy haladtam előre, én is a kezük közé kerültem. Nagyon jó volt írni, dolgozni rajta. Szilágyi István mondta: „Semmit nem írok arról, amit már tudok.” A rejtélyek, a világ és a személyiség titkai érdekelnek, és ahogy írtam a két párhuzamos monológot, egyre több kérdés vetődött fel. A kritika még nem fedezte fel igazán, ezt Tarján Tamás is szóvá teszi a már

említett írásában. Ő azt mondja a *Kőrözsa*-ra: verses dráma. Sokat beszélhetnék róla, de nem tudok. Akkor nem kellett volna megírnom.

– *Számomra rokonszenves vonás, hogy a versírás mellett a tárcaműfajt sem hanyagolod el, s annak is többnyire a szókimondóbb válfaját*

Kiss Anna, Farkas Boglárka és Mezey Katalin társaságában

műveled. Békésen megfér egy emberben, egy alkotóban ez a kétféle ihlet?

– Bennem elfér, és még több is elférne, ha lenne időm. Sajnos, idő egyre kevesebb van, és nemcsak az életkor miatt, hanem ahogy telnek-múlnak az évek, megrostálom, hogy mivel érdemes foglalkoznom. És ezek a kiemelten fontos tartományok nagyon sok időt követelnek. Lehet, hogy ezért írok már kevesebb újságcikket, pedig volna most is készítés és téma, de sajnálom pazarolni az időt. Amit eddig írtam, azt vállalom: olyasminek tekintem, mint valami kornaplót, közérzetjelentést. Közvetlen hatása nagyon kevés, ahogy egyre kevesebb az újságolvasó; de nagyon jólesik, amikor számomra ismeretlenekről kiderül, hogy olvasták a cikkeimet. Még mindig több az újság-, mint a versolvasó. Sajnos.

– *Noha a költészetben a szabad vers dominál, nem könnyű más nyelvekre fordítani a költemé-*

nyeidet. Minek tulajdonítod, hogy északi nyelvrokonaink – a finnek és az észtek – a legfogékonyabbak a műveidre?

– Annak tulajdonítom, hogy ők olvashatják, mert Jávorszky Béla, e nyelvterület mestere és kiváló műfordító, többek között az én verseimet ajánlotta az ottaniaknak megjelentetésre. Így nemcsak a finn és észtek olvasók, hanem én is kaptam egy szép kötetet Tiiu Koklától észtil és Hannu Laurontól finnül. Jó visszhangjuk volt. Döbbenetes, de most olvastam egy finn költő, Jouni Inkala *Arcunk mögött egy másik arc* című kötetét, Jávorszky Béla fordításában. Ezt a könyvet mintha

én írtam volna, olyan közelinek érzem. Néha ilyen rejtélyes a rokonság. Azt meg most tudtam meg, hogy a *Kőrözsből* is lefordítottak két részletet angolra – ezt pedig Gyukics Gábornak köszönhetem. Talán lesz több is.

– *Esetekben politikai okokból igen késve indult meg a „díjeső”. Hogyan gondold: elismert, beérkezett költő vagy mára?*

– Talán soha nem érezheti magát egy alkotó „beérkezettnek”. Halála előtt, ha lesz egy tiszta pillanata, esetleg... Nem tudom. Úgy gondolom, mindig új és új feladatokat tűzök ki magam elé, és jó esetben segítséget kapok a Teremtőtől. Mert ugye én kevés lennék olyan versekhez, amelyeket én szeretnék írni. Csodálkozom, ha díjat kapok, és nagyon örülök neki. Legbüszkébb a Ratkó József-díjra vagyok, meg az idén kapott Babérkoszorúra. Sajnos, mindig eszembe jut, hogy méltó vagyok-e rá, s nem kérik-e esetleg vissza?

Csontos János